

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslana knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošiljati (frankirani) uredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa upravnistvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina. O imenitnosti učiteljskih društev. — O gluhtonemih. — Varičnost. — Književno poročilo. — Dopisi. — Razne stvari. — Spremembe pri učiteljstvu. — Inserati.

„O imenitnosti učiteljskih društev.“

(Govoril pri mesečnem zboru celjskega učiteljskega društva v dan 31. maja 1887 nadučitelj Jožef Zupanek.

„Besede pisatelj deli,

V korist pa sam jih povij!“ —

Od tistega časa, ko se je vprvič ožijljalo človeško bitje ter se jelo širiti po širokem svetu, od začetka sveta imel je človek že nagon družiti se z drugim mu ednakim bitjem. Bog v paradizu sam je pripoznal, da ni dobro človeku samemu biti. Ako je človek sam preslab, izvršiti katero delo ali če je nezmožen sam doseči postavljen si dalnji cilj, kaj mu je bližje, nego da se združi z drugim? „Viribus unitis“ je geslo, katero že od nekedaj človeštvo vodi pri zasledovanju svojih teženj.

Nagon se združiti je učinil zakon, je vstvaril rodovino, sestavil je državo, uredil cerkev, s kratka: iz nagona „združiti se“ postali so najlepši spomeniki in djanja človeških rok in človeške razumnosti. Vek 19., v katerem mi živimo, je čas razvoja znanosti in umetnosti. Dandanes je beseda „association“ v vseh ustih in v predalih raznih časopisov. Kamorkoli se obrnemo, opazujemo velikanski napredek. Vse hiti z naglimi koraki k čedalje večej popolnosti, in zbog tega je boj za bitnost čedalje težavniši. Treba se je zjediniti v razna društva, da prispemo in potem obstanemo na vrhuncu sedanosti, ter ne zaostanemo za onimi, ki naprej hité. Rokodelci, kupčevalci, umetniki, uradniki, sploh ljudje vseh stanov in različnega poklica so združeni v skupno celoto, vsi imajo eden in tisti cilj ter se potegujejo: eden za vse, vsi za ednega! Če pa ves svet napreduje in se združuje, bi pa mi učitelji zaostajali? Nikakor ne! Nam pred vsem je treba trdno in zvesto se držati gesla: „Viribus unitis!“

Dandanes je dognano in se pripozna, da društvo ni stranka, ampak prosta zveza oseb, da se dosežejo hvaloviti nameni materijalnega ali duševnega imetka. Tudi mi imamo učiteljsko društvo, da dosežemo skupno to, kar je posameznemu doseči le težko ali celo nemogoče. Pomen učiteljskih društev je gotovo preznan, da bi o njem še na drobneje razpravljal. Samo nekaj naj omenim.

Združijo se prizadevni možje v društvo, da bi med seboj duševno napredovali ter drug drugemu pomagali s tem, da si tolmačijo ideje in misli lastne izkušnje in razsodnosti. Ako se taki možje podpirajo v borbi zoper razne krivde,

zoper breztemeljne dozdevke: gotovo je tako početje vspešneje, nego če se človek sam vojskuje in sam deluje! Učiteljska društva nameravajo le izbornosti; prvi pogoj vpešnemu društvenemu življenju pa je, da je društvenikom mar za namen društva ter da se vedno po njegovih zakonih ravnaajo. Učiteljska društva so potem sredstvo napredovanju učiteljev in razvoju šolskih zadev.

Kaj je tedaj glavni namen učiteljskih društev?

Učiteljsko društvo naj pospešuje duševno izobraženost udov, ono naj povzdiguje materialno blagostanje učiteljev in naj poviševa občne šolske interese.

Te določene norme tudi vresničiti, to prizadetje naj bode prvi pogoj ugodnemu razvijanju učiteljskih društev. Hočemo pa navedeni cilj doseči, treba je drugič ozir jemati na pravo mišljenje posameznih društvenih udov. Pravo mišljenje vsakega posameznega je merodajno za obstanek društva — ono je jedro, je vir društva, iz katerega rezultira ali korist in duševni napredek, ali nemir, sovraštvo in poguba v društvu. Kaj je društvo brez pravega mišljenja?

Čemu je na tanko določen namen društva, ako pa udje ne delajo strogo po njegovih zakonih? Brez pravega mišljenja ni torej mogoče učiteljskemu društvu napredovati — brez pravega mišljenja razpade društveno življenje in se spači le na videzno životarenje. V čem pa obstoji pravo mišljenje učiteljskega društva?

Sledeči so stebri, kateri vzdržujejo temelj napredovalnega društvenega življenja:

1. je živahna vdeležba udov pri vsakem zborovanju,

2. je vneta družljivost v društvu samem,

3. je neodvisnost društva,

4. je prava obravnava vseh šolskih interesov, in zadnjič so društvu ugodne zvanjanje uredbe.

Prvi steber, rekel sem, da je živahna vdeležba vseh udov pri vsakem zborovanju učiteljskega društva. Kaj koristi najboljše uredeno društvo brez društvenikov? Zares žalostno je, ako predsednik takega društva pred zborovanjem bojzljiva šteje in povprašuje po udih.

„On šteje glave svojih dragih

In glej, še manjka mnogo jih!“ —

Namesto, da bi se vsi udje polnoštevilno seje vdeležili, komaj jih večkrat le toliko pride, da se zborovanje otvori. Prazne vrste klopi zrejo v nas in svedočijo očitno stereotipno nepričujočnost marsikaterega uda! Neovrgljiva resnica je ta, da se pri nekaterem učiteljskem društvu nahajajo društveniki, ki prav ostentativno odločitev svojo kažejo, češ: kaj mi je mar za tako društvo!

Nekateri udje obiskujejo društvo le radi materialne svoje koristi. Sicer hvala Bogu, število takih ni veliko, a vendar sporadičen njih prikaz moti pravo vzajemnost. Mnogo udov izostane, ker ne trpi nikakoršnega ugovora — osobno mnenje njihovo mora obveljati, vse drugo nič ne velja! Take napačnosti ovirajo razvoj društva, živahnost pojema in glavni cilj učiteljskih društev se če dalje bolje prezira. Obžalovati je, da ravno v najnovejšem času prekoristna učiteljska društva za razvoj šolstva deluje vse premalo. Polastila se je udov (se ve da le nekaterih) nekaka mlačnost, čemur je krivo pomanjkanje prave vzajemnosti ter celokupnega smotra.

Pa čemu bi le pogoške in društvu neugodne razmere našteval? Zabilježimo si iz te razprave rezultirano glavno vodilo:

Splošno živahno obiskovanje in marljivo vdeleževanje učiteljskih zborov pospešuje najbolj korist takih društev!

Pa ne samo marljivo obiskovanje učiteljskih društev nam znači mišljenje udov, ampak treba je tudi ozir jemati na kakovost medsebojne porazmene mišljenja, to se reče: na debate pri razpravah. Debatati gre pomen mnenje raznih udov občinstvu naznaniti in na tak način obravnavo razjasniti. Pri raznih razpravah navstanejo debate; pa le nekateri udje se je vdeležijo, to ni prav. Vsak naj svoje mnenje izrazi, pa se ve da, varovati se je, da se ne mlati prazna slama. Vsaki „pro“ ali „contra“ naj se pri debati ojstro obmeji. Razumno je pa samo ob sebi, da zagovornika nasprotnega mnenja osobno ne žalimo; da sicer odločno, drugače pa vse skozi vljudno svoje mnenje izrazimo.

V časih pri zborovanju udom poguma manjka, mnenje svoje odkrito in dostojno, pa tudi brezobzirno občinstvu razložiti. K temu omenim, da lepota besed pri razpravi ni glavna reč; naj se mnenje razkrije kakor se hoče in kako kateri zna, samo da je dostojno; vsakemu ni dano, v izurjenjej retoriki misli svoje izraziti. Tudi navadna, priprosta domača beseda obvelja. Govoriti je pa treba le o tem, kar gre res k razpravi. Kdor k stvari ne govori, se navadno le osmeši in dragi čas trati. Izurjenost v govoru je za učitelja velike važnosti. Debata daje temu najlepšo priložnost in ob jednom tudi pospešuje družinsko življenje. Zategadelj naj se vsakej obravnavi debata pridruži. Debata naj bode kratka, pa jedrnata. Biti mora spodbudljiva k daljnemu pretehtovanju. Prave debate zelo pospešujejo duševno izomiko društvenih udov.

Daljni steber vspešnega društvenega življenja je vzajemna družljivost in prijateljstvo posameznih udov med seboj. Vsi za jednega, eden za vse! Harmonično sodelovanje je kinč in dika vsakega društva. Kjer se strankarska razdražljivost neti, kjer še ylada povrstna razsebnost, tam bode primerno mišljenje kmalu opešalo. Diesterweg pravi: „Der Kastengeist frisst die Gemüther und verdirbt die Gesinnung!“ — Umna potrpljivost proti slabosti drugih — pa prijateljstvo in ljubezen do vseh udov je močno vezilo vseh društvenikov v eno celoto.

Tretji steber napredujočemu društvu je nezavisnost društva. Vže od kraja sem omenil, da so se v društvo zjediniili le neodvisni, prosti ljudje in to-le iz lastnega nagiba. Nezavisnost društva se mora braniti zoper vse in vsekakoršne napade; na zunanjo vpljivanje vladajočega časa se ne smemo ozirati: vže navedeni cilj društva imamo zmerom pred očmi imeti in za občni napredek se poganjati.

Vse razprave pri učiteljskih zborovanjih naj bodo takšne, da se koj razvidi delo udov, ki so dobrega in pametnega mišljenja. Vsako neodvisno društvo zna zborovati pri odprtih durih in sme brez bojazljivosti javno svoje mnenje izreči. Izjave in rezolucije takega neodvisnega društva pa tudi v splošnem občinstvu obveljajo, kajti brez premisleka tako zborovanje svoj votum ne odda kritiki.

Učiteljska društva pa se ne ozirajo samo na blagostanje in osobno izomiko učiteljev, ampak gre jim tudi skrb za razgovarjanje zunanjih šolskih razmer.

Razpravlja je vsako važno vprašanje, katero spada v področje šole, presojujejo o razvoju šolstva, ter se ozirajo na vse ovire, ki so šolskim zavodom neugodne ali nevarne. Prosta in vztrajna obravnava takih predmetov gotovo tudi znači preveliko važnost učiteljskih društev.

Zadnji steber za ugodni razvoj učiteljskih društev je zvananja njegova uredba. Tam, kjer gospoduje premišljeni red, kjer je vodstvo društva vseskozi praktično in prilično, tam, kjer se veliko glav in mnogo misli razborno vodi, tam se tudi cilj in pomen učiteljskih društev brezdvomno doseže in v tej zadevi si mi udje celjskega učiteljskega društva po vsej pravici lahko čestitamo! — Iz te kratke razprave je razvidno, kako znamenita so učiteljska društva, pa tudi katere dolžnosti gre izpolnjevati raznim udom. Konečno pa še izrečem željo:

Vsi mladi učitelji, prihodnji stebri našega šolstva, katerim je razvoj osobne in po tem takem tudi razvoj splošne omike našega stanu na sreč, naj s svojimi čilimi močmi učiteljska društva podpirajo. Pa tudi po dolgem službovanju izkušeni strokovnjaki našega šolstva nam naj ne odtegujejo sad svojega dolgotletnega izkustva ter nam zvesto na strani stojé pri raznih obravnavah. Delujmo vsi, vsak po svoji moči združeni v učiteljskih društvih za napredek šolstva in našega stanu. „Viribus unitis!“

*

Pristavek uredništva: Da se imenitnost in velevažnost učiteljskih društev mej našimi sostanovniki pri Slovencih vse premalo čišla in uvažuje, nam je dokaz kaj pičlo število takih društev, zlasti na Kranjskem. Koliko več bi se gledé narodnega šolstva pa tudi z ozirom na gmotno stanje učiteljstva morebiti že doseglo, ko bi vsaj včasih, zlasti o važnejih vprašanjih, vse slovensko učiteljstvo povzdignilo skupno svoj glas! Bilo bi pa tó le tedaj možno in tudi uspešno, ko bi bilo vse slovensko učiteljstvo organizovano v skupno učiteljsko zavezo, kakor jo imajo bratje Hrvati v Zagrebu in Čehi v Pragi. Da nas v tej zadevi naše politično-administrativne razmere ovirati ne morejo, nam svedoči „Deutsch-österr. Lehrerbund“. Treba je poleg vzajemne družljivosti le še nekaj resne volje in požrtovalne delavnosti nekaterih merodajnih zaupnih tovarišev.

Dalo pa bi se to tako doseči. V vsakem šolskem okraju, kjer še učiteljskega društva ni, naj se tako osnuje, in če v začetku tudi ne šteje več, nego do 10 udov; samo da se je storil začetek. Število društvenikov rastle bode v razmeri zanimanja in napredovanja društev. Taka posamezna (okr.) učiteljska društva naj se potem združijo v osrednje društvo ali zavezo vseh slovenskih učiteljev (brez ozira na kronovinske meje) sé sedežem v Ljubljani. — Tovarši, uvažujte ta predlog in pomislite, da v združenju je moč!

O gluhonemih.

(Dalje.)

Da vpljiva sorodnost po krvi med roditeljema na razvitek slušala, kažejo te-le okolnosti: Iz statističnih podatkov, katere je predložil Francoz Boudin akademiji znanosti v Parizu, se je baje pokazalo:

1. Več nego $\frac{1}{4}$ vseh gluhtonemih, katerim je bil nedostatek prirojen, je iz zakonov, kjer sta bila roditelja med seboj po krvi v rodu. 2. Število gluhtonemih raste s stopinjo sorodnosti po krvi. 3. Število gluhtonemih raste v isti meri, v kateri veroizpovedanje, nравnost in državni zakoni zakonsko zvezo med sorodniki po krvi olajšavajo.

Med katoličani pride na 3179 ljudi s pravilnim slušalom 1 gluhtomtec; protestantje imajo med 2173 slušočimi 1 gluhtomtea; pri židih je vsak 673. človek gluhtonem; pri zamoreih v severni Ameriki pa pride že na 50 ljudij z zdravim ušesom 1 gluhtomtec! — Nek mož je imel 2 ženi, obeh ž njim kot sestranki v rodu. Mož in ženi so bili zdravi, močne, orjaške postave in v dobrem gmotnem stanu. Prva žena je dvakrat porodila, eden otrok je bil gluhtonem. Iz drugega zakona je bilo 16 otrok, pa le troje zdravih; 9 jih je prišlo mrtvih na svet, 4 so bili gluhtonemi. Po Darwinu je polovica bebecv in zblaznežev po blaznicah na Angleškem in Škotskem iz zakonov med bratrancei pa sestrankami.

Več kakor polovica vseh gluhtomtecv je prišlo z zdravim ušesom na svet, in so še le po porodu oglušeli. Uho je namreč, posebno v prvi mladosti, tako nežno in občutljivo, da zahteva največjega in najskrbnejšega varstva. Mala brezskrbnost matere, pestinje ali katere druge osebe, ki čuva otroka, — in dete oglušči; s posluhom pa zgubi sposobnost po navadni poti priti do govora in se obraziti, kakor polnočutni ljudje. Kolika nesreča!

Dete pride ob posluh, ako je porod težek; ako ne dobiva redno hrane in ne v potrebnih meri; ako mu hrana ni primerna; ako se ne snaži, sploh, če se nja telesna goja zanemarja. Dalje, če je soba, kjer je dete, mokrotna; če je v njej slab in spriden zrak; če je dete v prepihu; če se toplina dete obdajajočega zraka prepogosto ter naglo zmeni; če se dete prehladi, posebno pri kopanju; če se detetu glava premočno strese; če se tresejo tla, kjer zibelj stoji; če se okolu deteta tolče, nabija, ropoče; slednjič če zobje težko prodirajo.

Pozneje zamore oglušeti otrok, če se mehanično razdere bobnič z zbadanjem v uho ali tlačenjem teles v sluhovod, kakor fižola, graha, koruze itd.; če otrok na glavo pade; če dobi jak udarec na uho; če zadene njegovo uho silovit zvok; (strelanje, pokanje možnarjev in topov, zvonenje blizu otroka, krik v uho itd.) Vsled premočnega stresa se namreč lahko pretrga bobnič, pokne mreža na okroglem okencu, ali se odtrga stremen z eliptičnega okenea in slušna voda izteče, ali pa se kri vlije v bobničevo duplino. Potem, če se otrok prehladi, zlasti na vratu, spodnem delu trupa ali na podplatih; če se vname slušilo, bodi si vnanje, srednje ali notranje uho; če dobi v ušesu revmatizem, protin ali katar; če zboli na difteriti, škerlatici, osepnicah ali spičkah; dalje po boleznih, pri katerih možgani veliko trpé, kakor vnetje možgan, pritisk krvi na možgane, treslica v živčevju, legar in krč v tilniku, ker te bolezni rade omrtvoudijo slušni živec.

Hill, nadzornik gluhtonemnice v Veisenfelsu, eden najizvedeniših strokovnjakov, da se ohrani slušalo zdravo, svetuje to-le:

1. Čuvaj, da si otrok ne rani ušesa z ostrimi orodji, kakor šivankami, pletankami, žreblji; da si ne tlači v sluhovod fižola, graha, peska in drugih takih reči.

2. Ne udari otroka nikdar za uho, sploh varuj glavo močnega stresa.
3. Varuj otroka pred silovitimi zvočnimi utiski; ne vodi ga tedaj blizo zvonov, parostrojov ali na strelišča, na vojaška vajišča itd.
4. Ne nosi deteta, ko si ga vzel iz tople postelje, tja, kjer je prepih, da se ti ne prehladi.
5. Pri navadnih otročjih boleznih, kakor špičkah, škerlatici, oslovem kašlju in osepnicah se strogo drži tega, kar ti je zdravnik naročil.
6. Dajaj svojemu otroku primerno hrano, ter o pravem času, a ne pitaj ga preobilno.
7. Skrbno mu snaži vnanje uho in sploh telo.
8. Ne zamudi, ako zapaziš na slušalu kako napako, posvetovati se o nedostatku z zdravnikom.

Se li more gluhost ozdraviti?

Izkustvo uči, da, če je kdo enkrat oglušel, bodi si, da je deloma ali popolnoma zgubil posluš, le redkokedaj zopet ozdravi, ali se okreпча nja slušalo, niti samo od sebe, niti s pomočjo zdravniške vede in znanosti. Poskušali so zdraviti uho z operacijami, ki so mogoče, z ostrimi obliži (Pflaster) z mazanjem, z galvanizmom, celo umetna slušala (kakor umetne leče na oko) so vsajali; toda vse ni nič pomagalo. Nekaj malo slučajev je znanih, da je glušec začel slišati in sicer prilično. V mestu Veroni je dobil gluhomutec s palico udarec po glavi, ter jel slišati. Nekega drugega gluhomutca je drgnila strela in mu dala posluš. Zdravnikovo posredovanje in sploh zdravljenje ostane navadno brezvspešno. Da se tako redko kedaj posreči pokvarjeno ali nedostatno slušalo ozdraviti ali preveč oslabeled ojačiti, pride od tod, ker so mnoge bolezni ušesa n. pr. nepopolen, omtvoudjen posušen slušni živeč, če izteče voda iz labirinta i. t. d. že same na sebi take, da se ne dajo odstraniti.

Mnogokrat je pa bolezen tedaj, ko se je zapazila, že zastarela in se tako ukoreninila, da je ni več moči odpraviti. Vrh tega leži veči del slušnega aparata (srednje in notranje uho) tako globoko v kosti skalnici, da so operacije večinoma nemogoče, še določiti se malokedaj da, kje da je v aparatu napaka. Vkljub ysemu temu pa nikdo, ki ima nesrečo biti gluh, ne zamudi, vprašati zdravnika za svet. Stariši gluhih otrok že zato, da si ne bo treba pozneje očistati: Če bi ga bil o pravem času k zdravniku peljal, bi znabiti slišal. Mazanje ušesa z ostrimi mazili, vlivanje rastlinskih sokov v sluhovod, polaganje grizečih obližev na uho, in podrezovanje jezika se naj pusti, ker se s takimi eksperimenti navadno nič ne doseže; a lahko se mnogo škoduje in pokvari.

Kako se boš prepričati, če je otrok gluh.

Da se poskusi gluhost odpraviti in da z gluhim otrokom prav postopamo, je važno, da se napaka v slušalu kakor hitro mogoče zapazi. Pri natančnem opozovanju spozna se že nekaj mesecev po porodu, če dete sliši, ali ne. Ložje in bolj zanesljivo se tega prepričamo v dobi, ko se prične v otroku duševno življenje, namreč od 6. — 9. meseca prvega leta naprej. Ako se ne zbudi dete iz spanja, če je blizo njega vrišč ali ropot; ako se početkom druge polovice leta čuječe ne ozira in obrača na stran, kjer se glasno govori, kliče nja ime, poje, gode na goslih, igra na glasoviru, kjer pes laja, kolovrat brni itd.; ako

ne poskuša pri zdravih govorilih, sam sebi prepuščeno, izjavljati glasov; ako ne začne (vsaj koncem leta) nazivljati (navadno po svojem) nja obdajajoče osebe in reči: ako ne začne v tej dobi posnemati jezika, in ako še (če ni bebasto) početkom tretjega leta ne govori; tedaj se sme sigurno trditi, da je otrok gluh.

Če se hočemo prepričati, sliši li otrok ali ne, moramo zadi za njim glasno klicati, zažvižgati, zazvoniti, struno sprožiti, ali kak drug glas zvabiti, a tako, da otrok tega ni zapazil, drugače se ozre (iz radovednosti), če tudi ni nič čul. — Jake glasove dočuteva otrok s kožo, tres tal, na katerih stoji, po telesu sploh.

To lahko človeka zapelja, da smatra sluh, kjer ga trohice ni. Stariši se z mislijo, njih otrok je gluh in bo ostal nem, težko prijaznijo. Pa kdo more pomagati. Lepo naj otroka izrejajo in naj skrbé, da ne bo ostal brez uka, o tem vladjšajo sebi in ubogemu otroku osodo.

Posledice gluhosti.

1. Gledé na jezik.

Prva posledica gluhosti je, kakor sem že zgoraj omenil, nemost. Zakaj mora ostati gluho dete nemo, spoznamo, pravi Schöttle, ako pomislimo, kako pride slušče do jezika (govora). Ne prinese ga seboj na svet, mora se ga še le naučiti, in nauči se istega, katerega sliši od svojih starišev, bratov, sester, sploh od govorečih oseb, ki ga obdajajo. Treba je tedaj k otrokom govoriti, in otrok mora to, kar se je k njemu in ž njim govorilo, dočutevati in razumevati, da si pridobi počasu govornih slik (besed). Te govorne slike, ki pojme zaznamenujejo, začne posnemati, ker sčasoma spozna, da, ako se mu v drugič, tretjič, četrtič predočevajo stvari in prikazni, se vračajo ž njimi vedno iste govorne slike (besede). Na takov način pridobi svojemu spominu vedno več in več govornih slik (besed) in one postanejo nosilke predočeb, pojmov in misli njegovih. Otrok se je tedaj naučil jezika od drugih tako, da si je zapomnil govorne slike (besede) in njih pomen ter jè jel ravno tako rabiti, kakor je rabijo tisti, od katerih jih jè slišal. Kdor ne sliši, ne dočuteva besed, si jih ne more v spomin vtisniti, jih ne more začeti rabiti, ta mora ostati nèm.

Némost pa ni edino zló, ki sledi, in mora slediti gluhosti, razen tega je še več drugih nedostatkov, kateri so ali na telesu, ali pa so duševnega bitstva.

(Dalje sledi.)

Varičnost.

Praktična obravnava tega branja v drugem berilu str. 10.

1. Razprava branja.

1. Uvod.

Kje stanujemo? V hiši. — Iz česa je hiša? Iz kamenja, opeke ali iz lesa. — S čim je hiša pokrita? Z opeko, s slamo, se škodljami ali deskami. Nekatere hiše pokrite so tudi s pločevino. Ponovi! — Hiša tudi lahko pogori. Kako se to lahko pripeti? Da pride ogenj iz ognjišča na kakšno gorljivo reč,

katera se hitro užge in tako ogenj razprostira. — Kako se še ta nesreča tudi lahko zgodi? Da si otroci z žveplenkami igrajo, ter ogenj zatrosijo. Včasih tudi strela udari v hišo. — Kaj nastane mnogokrat, ako strela udari v hišo? Ogenj. — Kaj zgori navadno takrat? Celo poslopje. — Marsikaterokrat veter prenese iskre iz gorečega poslopja na drugo blizo stoječe poslopje. Kaj se zgodi tedaj s tem poslopjem? Tudi začne goreti. — Na tak način mnogokrat pogori veliko hiš, cela vas, trg ali mesto. Ponovi! — Kdo ve o požaru kaj pripovedati. (Učenci naj povejo, če so že kedaj sami videli požar ali slišali o njem pripovedovati.) — Kaj morajo tisti ljudje storiti, katerim je ogenj stanovanje uničil? Drugo stanovanje iskati. — Kaj jim navadno tudi zgori razen poslopja? Obleka, živež in sploh vse imetje. — Česa jim tedaj manjka? Živeža. — Kje pa si tega dobijo? Si ga morajo pri dobrih in usmiljenih ljudeh izprositi. — Navadno pošljejo ljudi v sosedne kraje za pogorelee darov nabirat. Tudi v cerkvi se za pogorelee nabira. Vam bom nekaj pripovedoval.

2. Učitelj pripoveduje tvarino tako-le:

V nekem malem mestu je pogorelo nekoliko meščanov. Zbralo se je nekaj mož, da bi šli v bližnje kraje nabirat darov za pogorelee. Ko od doma krenejo, pridejo na dvorišče nekega bogatega posestnika. Gospodar je bil ravno pred hlevom ter je hudo kregal svojega hlapca. Ta je bil namreč po noči kojske vrve na dežju pustil. Popotniki se nad tem zelo začudijo. Vsak od njih je rekel, da pri tem ne bodo nič dobili. A nekateri vendar ne obupajo ter se podajo bližje. Ko pridejo k njemu, jih kmet prav prijazno sprejme. Peljal jih je v hišo. Tukaj mu razodenejo možje prošnjo, katero jim je tudi radovoljno uslišal. Kmet jim da lep dar v denarjih in še zraven obljubi, da še bode ubogim pogorelecem pripeljal živeža in drv. Tolikih darov so bili meščani veseli in niso mogli zamolčati svojih misli o gospodarju. Naravnost so mu povedali, da jih ta plemenita radodarnost iznenadi; in sicer zato, ker so prej videli in slišali, da je svojega hlapca zaradi neznatne malenkosti tako hudo in ostro skregal. Kmet jim pa odgovori: Zavoljo tega, ker svoje reči lepo varujem in shranjujem, ker gledam, da je vse v redu in ker vidim tudi male neskrbnosti, sem si toliko premoženja pridobil, da sam srečno in zadovoljno živim in še tudi revnim unesrečnim ljudem lahko pomagam. Možje so občudovali skrbnega, varčnega in tako dobrega kmeta, ter so se podali zadovoljnim sreem naprej.

3. Natančno povpraševanje po vsebini pripovedovanega

Kaj je pogorelo v nekem mestu? Kakšni so bili sedaj pogorelee? Kako so jim hoteli drugi pomagati? Čemu se je tedaj zbralo nekaj mož? Kam so šli darov nabirat? Kam pridejo, ko krenejo od doma? Kje je bil ravno gospodar? Koga je hudo kregal? Zakaj ga je tako ostro kregal? Kdo se nad tem začudi? Kaj so si na to menili možje med seboj? Ali so bili vsi tega mnenja? Kam se vendar-le podajo? Kako jih je strog kmet sprejel? Kam jih je peljal? Kaj mu tukaj razodenejo? Je-li ta prošnja našla uslišanje? Kaj namreč da kmet tem možem? Kaj je pa zraven tega še obljubil? Kdo je bil tolikih darov vesel? Česa niso zamogli meščani zamolčati? Kaj so možu naravnost povedali? Zakaj jih je ta plemenita radodarnost tako iznenadila? Kaj jim pa kmet odgovori? Koga so zdaj možje občudovali? S kakšnim sreem so se podali naprej?

4. Odlomkovno povpraševanje.

Kaj se je v nekem malem mestu zgodilo? Kako so hoteli revnim pogorcem pomagati? Kaj so videli in slišali poslanci na dvorišču nekega kmeta v bližnji vasi? Kaj so mislili in storili na to meščani? Kako se je vedel kmet proti poslanim meščanom? Kaj so odkrili prosilci potem kmetu? Kako jim je bilo pri srečanju, ko so odhajali?

5. Pripovedovanje po učencih.

6. Razvoj nauka.

Kam so najpoprej prišli poslani meščani? Na dvorišče nekega bogatega kmeta. — Kaj je ravno kmet delal? Kregal svojega malomarnega hlapca. — Kako je kmet hlapca kregal? Hudo, močno ostro. — Zakaj ga je kregal? Ker je konjske vrvi čez noč na dežju pustil? — Je bila li to tako velika pregreha? Ne, to je bila mala brezskrbnost. — Na kaj je tedaj kmet tudi gledal? Na male reči, ki marsikateremu ne delajo velikih skrbi. — Kako je tedaj ta kmet postal prenožen? Ker tudi malih nemarnosti ni trpel, ker je svoje reči lepo varoval in ohranjeval. Bil je tedaj skrben, varičen in natančen gospodar. — Kaj se učite od tega kmeta? Da moramo svoje reči lepo varovati, skrbni biti in tudi na male reči gledati, da ne pridejo v nič. Le tisti, kateri varčno gospodarji, si lahko dosti prihrani. In že v mladosti se je treba učiti, kako se varčno gospodariti. — Na kaj morate posebno vi kot učenci gledati? Na vsak košček papirja. Najmanjši list papirja se ne sme po nepotrebi zavreči, ampak porabiti. Tudi svoje knjige in druge reči, ki jih rabite v šoli, varujte, da jih bodele mogli daljše rabiti.

Kako gospodarijo tisti kmetje, ki ne gledajo na male reči? Slabo. Veliko je takih primerov, kateri kažejo, da ljudje, ki ne gledajo na vsako malenkost, le sami sebi škodujejo. Marsikaterokrat kmet požeto žito hitro ne spravi v kôpe ali v kozolec. Žito leži na polju, da ga včasih dež popolnoma uniči. Ponovi! — Ravno isto se pripeti mnogokrat pri senu na prostem. Kako še lahko trpi kmet škodo, ako je nemaren in brezskrben?

Znabiti vé kdo kateri pregovor ali rek, ki nas opominja, naj bomo skrbni? „Iz malega raste veliko. Komur krajevarja ni mar, ne bode goldinarja gospodar. Kdor malega ne časti, velikega vreden ni. Več velja prihranjeno jajce, nego sneden vol. Kdo seje, ta žanje. Brez setve ni žetve. Kakor si si postlal, tako bodeš lezal. Brez vinarja ni goldinarja. Kdor ima strgano sleme, prosi vedno za lepo vreme. Pregovori naj se na tablo napišejo, memorirajo in recitirajo.“

7. Branje po učitelju.

8. Branje po učencih.

9. Razjasnovanje bralne tvarine.

Čitaj prvi odlomek! — Kako se glasi naslov temu branju? Varičnost. — Kako se pravi „varičnost“ drugače? Štedljivost. — Kaj je nasprotno besedi „varičnost“? Zapravljivost ali potrata. — Kdo je poslal nekaj meščanov v bližnje vasi darov nabirat? Oblastvo. — Kdo je najprvi v občini? Občinski predstojnik ali župan. — Kdo pomaga občinskemu predstojniku? Občinski svetovalci in odborniki. Občinski predstojnik, svetovalec in odborniki zastopajo celo občino.

trg ali mesto; mi jim pravimo oblastvo. Ti možje namreč morajo postave spolnjevati in gledati, da to tudi drugi storijo; oni imajo oblast, (pravico, celo dolžnost) tiste v občini, ki postavam nasprotujejo, kaznovati, zato se jim pravi občinsko oblastvo. — Imenuj drugo oblastvo! — Koga imenujemo „meščana“? Prebivalca mesta. — Kako imenujemo prebivalca trga? Tržana. — Kako se zove človek, ki stanuje v vasi? Vaščan. — Kaj se pravi „v bližnje vasi“? V vasi, ki so bile blizo tega mesta, v sosedne vasi. — Od kod je poslalo oblastvo nekaj mož v bližnje vasi, darov nabirat? Iz necega malega mesta. — Imenuj mala mesta na Štajerskem? Ormož, Brežice, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica, Ptuj, Celje i. t. d. — Kdo se imenuje pogorelec? Tisti, ki pogori. — Kaj se pravi „med potjo“? Na potu, med potom, potoma. — Kaj ima kmet na dvorišču? Voze, pluge, brane, drva i. t. d. — S katero besedo lahko zamenimo besedo „premožnega“? Bogatega, imovitega. — Povej drugo besedo za besedo „trdo“? Hudo, močno, ostro, jako, zelo. — Kaj se pravi „ta gospodar je skop“? Pri tem gospodarju ne bomo nič dobili, ta gospodar ne da rad (evenka) od sebe. — Kaj se pravi „tukaj ne bomo dobili kaj prida“? Tukaj ne bomo dobili nič kaj vrednega ali nič kaj posebnega.

Čitaj drugi odlomek! — Kako je kmet te tujce sprejel? Prav prijazno. — Kaj lahko rečemo namesto „prijazno“? Ljubeznjivo, vljudno. — Kaj se pravi „naznanijo mu“? Povejo mu, rečejo mu, odkrijejo mu, kaj bi radi. — Kako jim je kmet podelil lep dar v denarjih? Prav radovoljno. — Kaj se pravi, da jih je njegova radodarnost zelo ganila“? Da jim je njegova dobrodelnost, milosrčnost zelo v srce segla. — Kaj rečemo namesto „prav zaradi tega“? Prav za voljo tega. — Kaj pomenijo besede, „in ker vidim tudi male neskrbnosti“? Vidim tudi takšne reči, ki nam ne delajo velikih skrbi, vidim tudi malenkosti. — Povej drugo besedo za „ubožnim“? Revnim, siromašnim. — Beri zadnji stavek! — Kteri pregovor ima s temi besedami enak pomen? Iz malega raste veliko. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.

10. Vaje v gladkem branju.

II. Jezikovne vaje.

a) *na kaj gleda varičen in natančen gospodar?* (Spisna vaja po vprašanjih.)

Natančen in priden gospodar ne trpi v svojem gospodarstvu nobene nerodnosti; pri njem se mora vsako delo natančno opraviti. On se zmiraj drži pregovora, ki pravi: „Iz malega raste veliko“. Vse, kar se potrebuje, mora biti redno in čedno. Vsako reč mora zmiraj najti na mestu, katero je za njo odločeno. On gleda, da dekile in hlapeci zgodaj vstajajo, da grejo v pravem času na delo in da pridno delajo. On že zvečer pove, katero delo imajo hlapeci in dekile za prihodnji dan. Orodje, ki se je potrló, se mora hitro popraviti. Živina mora redno in natančno zmiraj o istem času dobiti svojo krmo. Pri njem se mora korito pridno snažiti, da živina pije čisto vodo. Na nobenej strehi ne sme manjkati kakšne opeke, kajti to mu lahko veliko škodo napravi.

Varičen gospodar ne bode nikoli krajcarja po nepotrebem izdal. On vsak krajcar desetkrat preobrne, preden mu gre iz roke. Posebno pa gleda natančen gospodar na svoje otroke. Njegovi otroci morajo skrbno v šolo hoditi, se pridno učiti in zmiraj spodobno obnašati.

b) *Misli, ki se snujejo iz nauka.* (Narekba.)

Glej na malo, nezatno! Z male škode nastane po nemarnosti mnogokrat velika škoda. Ogenj nastane iz iskre, od iskre pogori hiša. Mala luknja v rokavu je vzrok velikej luknji. Eden žebelj, ki manjka v podkovi konja, lahko vzroči zgubo konja. Male pregrehe preminjajo se včasih v velike strasti. „Mlad postopač, star berač“ pravi pregovor. Kdor se ne navadi tudi s krajerjem varično ravnati, postane lahko zapravljivec. Kdor že zgodaj veselje v pitju žganja in vina išče, iz tega postane pijanec. Že marsikateri mladenec brez srca, za katerega je bilo veselje, če je male živali (hrošče, metulje, ptice, miši i. t. d.) trpinčel, je pozneje postal morivec in je svoje življenje na vislicah končal.

Anton Godec.

Književna poročila.

„Zvončki“: Zbirka pesnij za slov. mladino. Nabral Anton Brezovnik, učitelj v Vojniku. Ljubljana 1887. Prav lepa knjiga, katere se bode oveselil vsak prijatelj naše slov. mladine. G. nabiratelj zbral je v tej knjigi prelepo število pesnij, od katerih je sodil, da bodo ugajale mladini, da si ž njimi oblaži sree ter ukrepi voljo. Zastopani so v knjigi menda vsi slov. pesniki, katerih ravno ni malo število. Žalostilo nas je pa to, da smo med 254 pesnimi le eno Preširnovno zasledili. Gospod nabiratelj je pač mislil, Preširnovne pesni niso, da bi jih čitali otroci, kar je sicer istina; pa kdor vso knjigo pregleda, tisti bode v njej našel tudi mnogo drugih pesnij, katere zamore umeti le bolj odrašena in dobro podučena mladina. Za to pa bi se bilo gotovo našlo tudi nekaj Preširnovih. Uvod h „Krstu pri Savici“, „slovo od mladosti“, in še nekatere druge, ti biseri v slov. slovstvu, bi li ne bili knjigi pravi kinč in kras!? Ne bodimo vendar tako ozkosrčni in tesnoprсни tam, kjer je to čisto nepotrebno! Po našem mnenju bi se bilo celo v šolska berila brez vsega pomisleka lahko sprejelo nekaj več Preširnovih pesnij, vsaj v odlomkih, kaj pa še le v knjigo kakoršna je ta! — G. nabiratelj je nadalje v knjigo sprejel več pesni, ki se nahajajo tudi v šolskih berilih, kar se nam popolnoma prav dozdeva; da je pa nekaj najlepših odvrigel, to se nam zdi pa ravno tako čudno, kakor neumljivo. Tudi smo zapazili, da se gradivo ni dosti načelno razvrstilo, kar je bilo že neke omenjeno. Končno pa še rečemo, da bi še bil g. nabiratelj gotovo vsem prav ustregel, ako bi bil ob koncu dodjal kratke životopisne črtice pesnikov, kajti le-te dostikrat mnogo pripomorejo, da se dotična pesem bolje umeje; knjiga sama pa bi bila postala mnogo zanimivejša.

Vkljub vsemu temu pa vendar ne dvomimo, da bodo „Zvončki“ dobro došli ne-le naši mladini in njenim pravim prijateljem, temveč tudi drugim rodoljubom slovenskim. Mi jo učiteljem in starišem prav toplo priporočamo. Z ozirom na krasno njeno zunanjo obliko zdi se nam ta knjiga posebno primerna za darila iz šole stopivši mladini. Šolarska bukvarna pa je naj nobena ne pogreša. Cena knjigi je 1 gld. 30 kr. in se dobiva pri založniku Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani.

Poezije zložil Jožef Pagliaruzzi. „Krilan“, I. zvezek. V Gorici. Založil Anton Klodič-Sabladoovski 1887. Prav veseli človeka, ako najde v sedajnem času, ki je prenapolnjen samokoristnih misli, načel in dejanj, krepak vir, iz katerega tako milo žubori prava in nehlinjena ljubezen, odkrito in resnično rodoljublje in bratoljubje. Tak sveži in krepčajoči vir nam kaže preblago sree Krilanovo, katero je žalibog tako zaran biti nehalo. V Krilanovih poezijah od-

krivajo se nam najblažji in najplemenitejši čuti človeškega srca in pesnik nam izrazuje le-te v prelepi pesniški obliki in v milodonečem jeziku. O teh poezijah obširno govoriti bilo bi odveč, vsaj bi vendar malokoga zadovoljili. Ako hočeš poznati ljubeče srce Krilanovo, vzemi v roke njega samega, čitaj ga pazljivo in tvoje sree se ti oblaži in občutil bodeš poleg radost, ki se izraziti ne da!

Gospodu založniku in izdavalju, preblagorodnemu A. Klodić-u, vitezmu Sabladovskemu pa gre še posebna hvala zato, da je izbrani vsebini podal tudi izborno lepo zyunajno obliko. Če bi v tej zadevi imeli še kako željo, bila bi ta po pesnikovi sliki, ki bi se naj poezijam pridjala. Sicer pa mi to najnovejšo prav spomladansko cvetko slov. razumništvu piv iz srea priporočamo. Knjiga se dobi pri sestri pokojnega pesnika, gospodični Mariji Pagliaruzzijevi v Gorici, ulice sv. Antona v Pagliaruzzijevi hiši in pri Wokulatu, v Ljubljani pa v Katoliški bukvarni in stoji nevezana 1 gld., elegantno vezana 1 gld. 50 kr.

„**Sadjar- ali ovočarstvo**“: I. del. Navod k umnemu izgojevanju lepega, krepkega, sadnega drevja s posebnim ozirom na osnovo, ureditev in oskrbovanje drevesnic ljudskih šol. Spisal R. Dolenc, vodja deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole v Grmu.

Uže pisatelj, kot strokovnjak z dvajsetletno izkušnjo, nam priča da je knjiga dobra. Izvrstno je urejena in v lahke umljivem jeziku pisana, ter je vsega priporočila vredna. „Novice“ pišejo v svojej 19. številki o knjigi med drugim to-le: „Spis je skozi in skozi samostojen, nad 60 pridejanih, od g. Dolenca samega risanih podob pa dobro pojasnjuje berilo. Ako rečemo, da je vsebina knjigi s strokovnjaškega stališča presojena, izvrstna, ter da si more vsak pameten sadjar po tem navodu svojo drevesnico brez družega pouka popolnoma pravilno urediti, menimo, da smo s tem knjigo pravično ocenili ter najboljšo in največjo pohvalo o nje rabnosti izrekli“.

Mi se s tem popolnoma zlagamo, ter **Sadjar- ali ovočarstvo**, ki se dobiva pri založniku J. Krajec-u v Novem mestu po 75 kr. komad, svojim bralcem toplo priporočamo. M. K.

Dopisi.

Fram. Učiteljsko društvo za mariborško okolico je imelo 5. maja za tekoče leto svoje drugo zborovanje, katerega se je udeležilo 13 društvenikov.

Obžalovanje izrazujoč, da se je udeležilo tega zborovanja tako majhno število tovarišev, otvori predsednik g. M. Nerat zborovanje. Na njegov poziv poroča zapisnikar zbranim o volitvi odbora v januarju. V odbor so bili voljeni: g. M. Nerat, predsednikom, g. J. Fistravec, podpredsednikom; gg. F. Rošker, Fr. Pirkmaier in V. Arnečič, odbornikom; g. J. Paulšek, blagajnikom; gg. Fr. Jank in J. Hrastnik, tajnikoma.

Zatem prebere g. predsednik došle dopise. Podporno društvo za učiteljske vdove in sirote v Gradcu predloži letno poročilo in prosi denarne podpore. Na predlog g. Pirkmaier-ja se sklene, da se bo v ta namen nabiralo v enem prihodnjih zborovanj med društveniki. Gospod predsednik naznani, da se je na vabilo, v katerem je vabilo učiteljsko društvo za ptujski okraj naše društvo k soudeležitvi izleta 4. maja k sv. Marjeti niže Ptuja, tega izleta društvo zastopajoč udeležil ter opozarja zbrane na vztrajno in izgledno živahno delovanje ovega društva in izreče željo, da bi se tudi tovariši iz mariborske okolice zbirali enako ovim iz ptujskega okraja ter bi s tem društvo zopet oživili kakor nekdanj. — Na to sledeč prijeten in prav podučljiv govor g. Fistraveca nas je jako razveselil. Ker bo g. Fistravec, kakor se mu hvaležni poslušalci nadejamo,

svoj mičen in temeljito priredjen govor v „Popotniku“ razjavil, ne bodem nadalje o njem poročal. Gotovo bi žalostno hiranje tega društva pouzročujoča mlačnost društenikov prenehala, ako bi še več temu enakih govorov sledilo. Dragi tovariši! ne pozabimo moči i koristi združenega delovanja! Ne zaostanimo, posnemajmo marljive tovariše iz drugih okrajev. Zdravimo in združimo se k skupnemu delovanju v dosego naših plemenitih smotrov! J. H.

Šmarje. (Učiteljsko društvo šmarijsko-rogaškega okraja) je letos drugokrat zborovalo dne 5. maja t. l. v Šmarju. Zbranih je bilo 14 udov. Prva točka vsprejeda je bil govor „o obravnavi šolskih zamud“. Poročevalec g. Blenk naslikal je temeljito nedoslednosti pri obravnavi šolskih zamud in naštel premnoge ovire, radi katerih ni pravega vspeha primerom s trudom in delom. Po precej dolgo trajajočej debati se vsprejme nasvet g. Jurkoviča, naj se ta točka preloži na prihodnje zborovanje, da se vsa stvar lahko vsestransko pretrese. Temu v obče zanimivemu predmetu sledi govor g. Knafiča „o izdavanju organizovane knjižnice za mladino“. V svojem jedrnatem govoru je razvil sledeče dokaze in koristi:

Slovensko učiteljstvo je dolžno ustanoviti knjižnico za slovensko mladino: 1. po svojem poklicu in iz pedagogijskega stališča, 2. iz narodnega stališča kot faktor ljudske izobraženosti in narodne prosvete, 3. iz literarnega stališča kot faktor literature, 4. iz kulturnega stališča kot faktor kulture.

a) Pođuk in odgoja, šolska in domača bi bolje napredovala; kajti knjige za mladino so sredstvo pođuka in odgoje, za učitelja, duhovnika in roditelje, za šolo, cerkev in dom. b) S knjigami se množi čitateljstvo, a čim večje je čitateljstvo, tem bolj raste narodna inteligenca, veljava in častno ime. c) Pospesuje se vsa literatura, kajti ko doraste mladi rod, ki se je privadil čitati, dobi vsa literatura mnogo naročnikov, dá tudi pisateljev. d) Šole dobé na ta način svoje knjižnice, ki so do sedaj le redke, slabe in lešave. Temu teoretičnemu delu so sledili praktični primeri in predlogi.

1. Društvo konstatuje jednoglasno nujno potrebo in koristi organizovane knjižnice za slovensko mladino.

Ker prične „Slov. uč. društvo“ v Ljubljani (po „Slov. Nar.“) v mesečnih zvezkih izdavat i neko neorganizovano knjižnico in ker vse take knjižnice pešajo ter prej ali slej izumró; zato stavi poročevalec sledeči predlog:

2. „Slov. učit. društvu“ se odsvetuje izdavanje posameznih zvezkov. Knjižica se naj organizuje do novega leta (1888) in potem se naj začne organizovana izdaja po načinu družbe sv. Mehorja posredovanjem vseh učiteljskih in nekotih neučiteljskih društev na Slovenskem. To je v smislu g. Lego-ta, ki hoče slovenskej mladini oživotvoriti tako knjižnico.

Po celo živahnej debati, katere so se vdeležili skoro vsi člani z vellkim zanimanjem, se ta in 4. predlog sprejme.

3. Členi šmarijsko-rogaškega učit. društva prevzamejo dolžnost širiti „organizovano knjižnico za mladino“ po šolah in med narodom. — Dalje se referuje o tej zadevi v prihodnjem zborovanju dne 31. maja. J. . . n.

Iz Vidma. Dne 31. maja je imelo breško-sevniško učiteljsko društvo svoje tretje letošnje zborovanje v šolskem poslopju na Vidmu.

Vdeležba ni bila ravno sijajna, kajti navzočih je bilo le 9 udov. Počastili so nas pa s svojim pohodom vrli kolegi iz Krškega, namreč gg. Ivan Lapajne, F. Gabršek in F. Ravnikar.

Ker je predsednik g. F. Jamšek zadržan vdeležiti se zborovanja, prevzame predsedništvo njegov namestnik g. T. Dernjač, ter otvori zborovanje ob 1/2 11 uri dopoldne s prijaznim pozdravom ter naznani potem dva došla dopisa in sicer dopis okr. šolskega sveta Sevniskega in c. kr. okr. glavarstva v Brežicah.

Za tem se je razgovarjalo o vprašanjih, na katera bo odgovarjati pri bodočej okr. uč. konferenci in sicer a) na kaj je posebno ozirati se pri osnovanju

šolarskih knjižic in katere slovenske knjige so sposobne za uvrstitev v knjižnice za šolsko mladino? b) kako bi se dalo najizdatneje zabranjevati trpinčenje živali? c) napotek pri nazornem nauku v prvem šolskem letu?

Prvo vprašanje reši g. T. Dernjač ter najprej obširno govori o kakovosti knjig, katere se naj v šolarski knjižnici nahajajo. Potem pa omeni precejšno število knjig, katere so za mladino sposobne, našteje pa tudi druge, ki mladini ne ugajajo. Na to še gosp. Mešiček nasvetuje nektera načela, po katerih naj bi se postopalo pri osnovanju šolarske knjižnice.

O drugem vprašanju je obširno in jedernato govoril g. Kunstič, ter v živih podobah in mični besedi pokazal, kako se pri mladini milosrčnost do živali vzbuja. Potem govori g. Mešiček o računstvu; ker je pa že časa primanjkovalo, podal nam je on le nekaj odlomkov celega predavanja, ter nadaljevanje tega predmeta na prihodnje zborovanje odložil.

Konečno se določi, da se bodo prihodnje zborovanje vršilo v Globokem dne 7. julija.

Po končanem zborovanju vdeležili so se vsi udje skupnega obeda, pri katerem je bilo kaj živahno in veselo. Ločili smo se še le pozno, želeči, da bi se prihodnjic v obilnejšem številu snidli v Globokem. S. Gajšek.

Kranjsko, koncem maja. — K zadnjemu izpitu za uč. sposobnost v Ljubljani prijavilo se je 17 gosp. učiteljev ter 6 gspč. učiteljic. Izvan jednega kandidata (z Dunaja) delali so vsi izpit le za ljudske šole. Iz Štajerskega navzočna je bila to pot le jedna gspč., namreč *G a b r i e l a I h a n*, zač. podučiteljica v Brežicah. —

Razpravljati pa je bilo kandidatom nastopna vprašanja:

A. Ljudske šole:

1. *Nemščina*: Wie kann der Lehrer die religiöse Erziehung in der Schule fördern? — Wie kann der Lehrer der Lüge wirksam entgegentreten?

2. *Slovensčina*: Kakó se goji pri mladini čut dolžnosti ter časti in poštenja?

3. *Računstvo in oblikoslovje*. 1) Jemand kauft 20hl Weizen um 168 fl.; er vertauscht dann den Weizen für Roggen und bekommt für je 2hl Weizen 3hl Roggen; den Roggen vertauscht er wieder für Hafer und bekommt für je 2hl Roggen 3hl Hafer. Er verkauft nun den Hafer zu 4 fl. per hl; wie viel gewinnt er a) im Ganzen, b) in Procenten? — 2) Die Mantelfläche eines senkrechten Kegels beträgt $2041m^2$. der Halbmesser (r) seiner Basis $5m$; wie gross ist der Halbmesser (r_1) eines inhaltsgleichen gleichseitigen Cylinders? 3) Die Oberfläche eines senkrechten Cylinders ist $533m^2$, seine Mantelfläche $376.8m^2$; a) wie gross ist der Halbmesser seiner Basis, wie gross seine Höhe, b) um wie viel ist der Inhalt des Cylinders grösser als der Inhalt einer Pyramide, deren Basis ein der unteren Grundfläche eingeschriebenes Quadrat ist und deren Spitze in den Mittelpunkt der oberen Grundfläche fällt?

4. *Realije*: Charakteristik des Karstgebietes. — Das Thermometer in der Volksschule. — Kaiser Josef II. als Menschenfreund.

Francoski jezik: „Das Wissen der Aegypter“ aus Bechtels methodischem Übungsbuch II., S. 81.)

B. Meščanske šole:

1. *Pedagogika*: Ueber das Wesen der Apperception und über die Rolle, die sie beim Unterrichte spielt. — Was ist pädagogische Regierung und wie wird sie in der Schule angewendet?

2. *Matematika*: 1) Um eine Strecke BC auf dem Felde zu bestimmen, deren Endpunkt C unzugänglich ist, hat man ausserhalb derselben einen beliebigen Punkt A ausgesteckt, von welchem aus man nach C sehen und nach B messen konnte, und $AB = c$, $\sphericalangle A = \alpha$ und $\sphericalangle B = \beta$ gefunden. Welchen Ausdruck erhält man hiernach für die Länge der Strecke BC? —

2) Ein Object von 154·8dm Höhe wirft einen Schatten von 98·7dm Länge; unter welchem Winkel treffen in diesem Augenblicke die Sonnenstrahlen die Erdoberfläche? — 3) In welcher Zeit steigt das Anlags-Capital einer Maschine von 35.000 fl. auf 50.000 fl., die Zinsen zu 3°/_o gerechnet? — 4) Der Möbelfabrikant A. Naglas hier verkauft an C. Lechbitner hier 2 Commodekästen á 32 fl., 2 Chiffoniers á 25 fl., ein Canapee mit 6 Sesseln für 160 fl., einen Credenzkasten für 42 fl. und einen Waschkasten für 20 fl. und empfängt von ihm bar 180 fl. Dieser Fall soll in den Büchern des Naglas verzeichnet werden.

3. Oblikoslovno risanje: 1) Dachausmittlung und Bestimmung der wahren Grösse der Dachflächen für einen gegebenen Grundriss der Gesimskante. 2) Schatten eines Kolbens und der Kolbenstange in das Innere eines Dampfcylinders. 3) Grund- und Aufriss eines Bohlen- oder Pfostenrostes an einer Ecke, bei welcher zwei 1·58m dicke Mauern zusammenstossen. (Die Pfosten sind 8cm dick, 30cm breit und 4 — 5m lang. Ihre Entfernung ist gleich ihrer Breite.)

4. Prostorčno risanje: 1) Freie Perspective des Podiums, des darauf stehenden Tisches und der Schultafel oder 2) freies Nachzeichnen eines plastischen Ornaments nach einem Modell mit Bezeichnung der Selbst- und Schlagschatten und der Lichtstellen. 3) Zeichnung des Kegelkopfes im Profil oder in der Vorderansicht. 4) Ausführung eines maurischen Ornaments in Farbentönen.

5. Lepopis: Lehrziel und Lehrverfahren beim Schönschreibunterrichte in der Bürgerschule.

Bruno.

Novice in razne stvari.

[Odlikovanje.] Vpokojen nadučitelj gosp. Fran Kupnik v Vojniku dobil je od presvitlega cesarja srebrni križec za zasluge s krono.

[Drugim sekejskim načelnikom] v naučnem ministerstvu imenovan je titularni sekejski načelnik, ministerski svetnik vitez A. Hermann.

[Stritarjevi zbrani spisi] obsezali bodo 100 do 120 tiskovnih pol, ter bodo izšli na svetlo v 50 do 60 snopičih, obsežnih po dve poli v osmerki, vsak po 25 kr. Vsak teden izide jeden snopič, ali vsak drugi mesec jeden zvezek, tako, da bode izdajanje vseh spisov trajalo nekaj nad leto dni. Prvi snopič izide sredi t. m. Naročbe na „Stritarjeve zbrane spise“ sprejemlje tudi knjigotržec T. Kaltenbrunner v Mariboru.

Vabilo. Ormoško učiteljsko društvo bode imelo v četrtek, dne 16. junija t. l. v šolskem poslopju v Središču svojo redno mesečno skupščino z naslednjim dnevnim redom: 1. Prečitanje zapisnika o zadnji skupščini. 2. Došla pisma. 3. Učni poskus iz prirodopisja (obravnavo 156. spisa iz „Tretjega Berila“). Razpravlja praktično z učenci višje stopnje gospod Anton Kosi. 4. Je-li res, da postaja popačenost naše šolske mladine vedno večja, ako da, kaj je vzrok te prikazni in kako je odpraviti? (Poročevalec g. Janko Košar.) 5. Razgovor o predlogu, kojega je vposlalo uč. društvo Sloven-Bistriško za letošnje glavno skupščino Štajarske uč. zaveze „Učne ure naj se prelože od 15. junija do konca šolskega leta na predpoldanski pouk od 8. — 12. ure“. (Por. gosp. Unger.) 6. Nasveti in želje društvenikov. 7. Vplačevanje letnine. Po zborovanju je skupen obed in za tem prosta zabava v gostilni gospoda Šinko-ta na kolodvoru. K prav mnogobrojnej udeležbi vabi uljudno odbor.

Vabilo. Savinjsko uč. društvo priredi svoj občni zbor dne 16. t. m. ob 2. uri popoldne na Vranskem. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Volitev novega odbora. 3. Vplačevanje letnine. 4. Prostovoljno predavanje. 5. Nasveti. K mnogobrojni udeležitvi vabi najuljudneje odbor.

Vabilo k občenemu zboru „slov. učiteljskega društva za koprski okraj“, koji se bode obdrževal 16. junija t. l. ob 8. uri zjutraj v Boljuncu. Dnevni red: 1. Verifikovanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev pregledovaleev računa. 5. Kmetijstvo v ljudski šoli na deželi. 6. Volitev društvenega vodstva. 7. Razni nasveti.

Dolina, 1. junija 1887.

Predsedništvo.

Spremembe pri učiteljstvu.

Gosp. Josip Košutnik, učitelj na Zgornji Ponkvi imenovan je nadučiteljem v Vojniku, gosp. nadučitelj Janez Voglar v Planini pa nadučiteljem na Dobrni. — Gosp. Zemljich, učitelj pri sv. Križu nad Mariborom gre na Sladko goro pri Cmureku, gosp. Ivan Belec pa od sv. Roprta v sl. gor. v Juriklošter. — Gosp. Josip Kristof, zač. učitelj v Orešju je na svojem mestu za trdno nameščen.

NATEČAJI.

Štv. 233.

Učiteljsko mesto

na trirazredni ljudski šoli v Polčanah z dohodki IV. plačilnega razreda se razpisuje.

Prosilci naj pošljejo svoje prošnje do 30. junija 1887 krajnemu šolskemu svetu v Polčanah.

O kr. šol. svet v Slov. Bistrici, dne 22. maja 1887.

Predsednik:
Hein s. r.

Štv. 326.

Učiteljsko mesto.

(Zopetni razpis.)

Na enorazredni ljudski šoli v Olimiju se umešča učiteljsko mesto z dohodki IV. plač. vrste in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Želi se, da dotični učitelj prevzame tudi službo orglarja, koja vrže do 100 gld. stranskega zasluzka.

Prositelji za to mesto naj pošljejo svoje redno obložene prošnje z dokazom, da so vsposobljeni subsidiarčno podučevati katoliški veronauk, potom predpostavljenega okrajnega šolskega sveta do 10. julija 1887 krajnemu šolskemu svetu v Olimiju, pošta Podčetrtrek (Wind.-Landsberg).

O kr. šolski svet v Kozjem, dne 23. maja 1887.

Predsednik:
Rupnik s. r.

Štv. 293.

Razpis natečaja.

Učiteljsko mesto na enorazredni, v II. plač. razred uvrsteni ljudski šoli v Razborju se definitivno ali provizorično umešča.

Prošnje z dokazom vsposobljenja, podučevati v katoliškem veronauku in znanja slovenskega poučnega jezika se imajo do 15. julija 1887 poslati krajnemu šolskemu svetu v Razborju (Rasswald), pošta Slovengradec.

O kr. šolski svet Slovengradec, dne 20. maja 1887.

Predsednik:
Finetti s. r.

Štv. 375.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli s paralelkami na Zidanmostu se stalno sistemovano podučiteljsko mesto z dohodki II. plač. vrste in prostim stanovanjem (ena izba) definitivno ali tudi provizorično umešča.

Prositelji in prositeljice za to mesto naj svoje redno obložene prošnje potom predpostavljenega okrajnega šolskega sveta vpošljejo do 20. julija 1887 krajnemu šolskemu svetu na Zidanmostu (Steinbrück).

O kr. šolski svet Laški trg, dne 5. junija 1887.

Predsednik:
Netolická s. r.